

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

Правові горизонти

Legal horizons

ВИПУСК 3 (16)

Суми – 2017

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор –

Гаруст Ю. В., *д-р юрид. наук, ННІ права СумДУ, Україна;*

Відповідальний секретар –

Уткіна М. С., *аспірант, ННІ права СумДУ, Україна;*

Айден Ульвіє – *доктор філософії, професор, Ізмірський університет, Туреччина;*

Андріяшко М. В. – *доктор філософії, доцент, Барановицький державний університет, Білорусь;*

Бекім Максуті – *доктор філософії, Македонія;*

Бурбика М. М. – *д-р юрид. наук, доцент, ННІ права СумДУ, Україна;*

Гиренко І. В. – *д-р юрид. наук, доцент, НУБП, Україна;*

Дегтярєва І. О. – *д-р держ. упр., професор, НАДУ при Президентові України;*

Деревянко Б. В. – *д-р юрид. наук, професор, ННІ права СумДУ;*

Завгородня В. М. – *канд. юрид. наук, доцент, ННІ права СумДУ;*

Ельда Зотай – *доктор філософії, Університет Александра Моссі, Албанія;*

Куліш А. М. – *д-р юрид. наук, заслужений юрист України, професор, директор ННІ права СумДУ, Україна;*

Курило В. І. – *д-р юрид. наук, професор, НУБП, Україна;*

Лукаш С. С. – *д-р юрид. наук, професор, СФ ХНУВС, Україна;*

Мельник Р. С. – *д-р юрид. наук, професор, КНУ ім. Т. Г. Шевченка, Україна;*

Музичук О. М. – *д-р юрид. наук, доцент, ХНУВС, Україна;*

Петров Р. А. – *д-р юрид. наук, професор, НУ «Києво-Могилянська академія»;*

Убер Села – *канд. політ. наук, Державний університет Тетово, Македонія;*

Сухонос В. В. – *д-р юрид. наук, професор, ННІ права СумДУ, Україна;*

Сухонос В. В. – *д-р юрид. наук, професор, ННІ права СумДУ, Україна;*

Харченко В. Б. – *д-р юрид. наук, професор, ХНУВС, Україна;*

Чернадчук В. Д. – *д-р юрид. наук, професор, ННІ права СумДУ, Україна;*

Шемшученко Ю. С. – *д-р юрид. наук, професор, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Україна.*

EDITORIAL BOARD

Editor in Chief:

Harust Y. V. – *Doctor of Law, Educational and Scientific Institute of Law SSU, Ukraine;*

Executive Editor:

Utkina M. S. – *Ph. D. student, Educational and Scientific Institute of law SSU, Ukraine;*

Aydin Ulviyye – *Ph. D., Professor, Izmir University, Turkey;*

Andriyashka M. V. – *Ph. D., Associate Professor, Baranovich State University, Belarus;*

Bekim Maksuti – *Ph. D., Macedonia;*

Burbyka M.M. – *Doctor of Law, Associate Professor, Educational and Scientific Institute of law SSU, Ukraine;*

Gyrenko I. V. – *Doctor of Law, Associate Professor, National University of Life and Environmental Sciences, Ukraine;*

Dehtyarova I. O. – *Doctor of Public Administration, Professor, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine;*

Derevyanko B. V. – *Doctor of Law, Professor, Educational and Scientific Institute of Law SSU;*

Zavgorodnia V. M. – *Ph. D. in Law, Associate Professor, Educational and Scientific Institute of Law SSU, Ukraine;*

Elda Zotaj – *Ph. D., Aleksandër Moisiu University, Albania;*

Kulish A. M. – *Doctor of Law, Honored Lawyer of Ukraine, Professor, Director of Educational and Scientific Institute of Law SSU, Ukraine;*

Kurylo V. I. – *Doctor of Law, Professor, National University of Life and Environmental Sciences, Ukraine;*

Lukash S. S. – *Doctor of Law, Professor, Sumy branch of Kharkiv National University of Internal Affairs, Ukraine;*

Melynk R. S. – *Doctor of Law, Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine;*

Muzychuk O. M. – *Doctor of Law, Associate Professor, Khariv National University of Internal Affairs, Ukraine;*

Petrov R. A. – *Doctor of Law, Professor, National University of Kyiv-Mohyla Academy;*

Ylber Sela – *Ph. D. in Political Science, Tetova State University, Macedonia;*

Sukhonos V. V. – *Doctor of law, Professor, Educational and Scientific Institute of Law SSU, Ukraine;*

Sukhonos V. V. – *Doctor of Law, Professor, Educational and Scientific Institute of Law SSU, Ukraine;*

Kharchenko V. B. – *Doctor of Law, Professor, Kharkiv National University of Internal Affairs, Ukraine;*

Chernadchuk V. D. – *Doctor of Law, Professor, Educational and Scientific Institute of Law SSU, Ukraine;*

Shemshuchenko Y. S. – *Doctor of Law, Professor, V. M. Koretsky Institute of State and Law, Ukraine.*

Рекомендовано до друку

вченою радою Сумського державного університету (протокол № 10 від 20. 04. 2017 року)

Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

серія KB № 22248-12148ПР від 08.07.2016 р.

**SECTION 3
ADMINISTRATIVE LAW AND PROCESS;
FINANCIAL LAW; INFORMATION LAW**

**СЕКЦІЯ 3
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО**

УДК 347.734

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ІСЛАМСЬКОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

*Дробязко Наталія Сергіївна,
студентка IV курсу ННІ права,
Сумський державний університет*

Науковий керівник:
*Швагер Ольга Андріївна,
асистент кафедри цивільно-правових дисциплін
та фінансового права ННІ права,
Сумський державний університет*

Дана стаття присвячена дослідженню особливостей виникнення, становлення та функціонування ісламського банкінгу. Проведено аналіз етапів розвитку ісламської банківської системи, які в цілому характеризують її еволюцію. Оскільки, зародження ісламської банківської системи особливе для кожної окремої країни та значно відрізняється між собою, адже деякі країни, наприклад, такі як Іран, Пакистан повністю замінили свої банківські системи ісламською моделлю, а у деяких країнах, зокрема, в Туреччині процес становлення пройшов досить складний та довгий шлях, виникає необхідність дослідити особливості розвитку ісламських банківських систем окремих країн.

У статті надано характеристику основним принципам ісламського банкінгу, що прописані в шаріат, таким як, наприклад, виключення зі всіх фінансових операцій позичкового відсотка. Важливим є те, що релігії відводиться досить значна роль, яка дає можливість проникати їй в усі сфери діяльності людей. Простежуються значні відмінності з послугами, що надаються «традиційними» (західними) банками.

Автором проаналізовано основні види банківських операцій ісламських банків. Такими зокрема є: «мурабаха» – особливість даної операції полягає в тому, що кредит виділяється під конкретну покупку; «іджар» – довгострокова оренда (аналог лізингової операції); «мушарака» – даний вид операції розглядається як той, що найбільш відповідає законам шаріату та ряд інших.

У даній роботі досліджено основні напрями поширення ісламського банкінгу на території різних країн світу. На сьогодні, таке поширення є досить значним, адже значна кількість європейських активів знаходиться на рахунках саме ісламських банків.

Розглянуто перспективи використання окремих принципів ісламського банкінгу в Україні, оскільки відбувається зростання кількості осіб у всьому світі, які сповідують іслам, а, відповідно, і зростання попиту на даний вид послуг. Надано характеристику концептуальних засад правового регулювання функціонування ісламських банків в Україні.

Ключові слова : ісламська банківська система, принципи ісламського банкінгу, закони шаріату, «мурабаха».

Drobyazko N. S. The Features of the Functioning and the Development of Islamic Banking System. This article is devoted to the study of the origin, formation and functioning of the Islamic banking. There was given the analysis of the stages of the development of the Islamic banking system, which generally characterize its evolution. As the origin of the Islamic banking is special for each country and differs significantly among themselves because some countries, such as Iran, Pakistan completely replaced its banking system of the Islamic model, and in some countries, particularly in Turkey, the process of formation passed rather the complex and a long way, there is a need to explore the features of the Islamic banking systems of individual countries.

In the article was given the basic principles of the Islamic banking that prescribed in Shariah, such as, for example, the exclusion of all financial transactions of loan interest. It is important that religions play a very significant role, which enables it to penetrate into all areas of human activity. It was observed the significant differences with the services provided by "traditional" (western) banks.

The author analyzes the main banking operations of Islamic banks. These are in particular: "murabaha" - a feature of this operation is that the loan is allocated for a particular purchase; "Idzhar" - long-term lease (similar to a leasing transaction); "Musharaka" - this type of operation is considered as the one that best suits sharia law and others.

In this article the main directions of the spread of Islamic banking in different countries. Today, this spread is quite significant because a large number of European assets in the accounts are just in Islamic banks.

The perspectives of use of the certain principles of Islamic banking in Ukraine depends on the growing number of people around the world who practice Islam, and, respectively, and increased demand for this type of service. There was given the characteristic of the conceptual foundations of legal regulation of the operation of Islamic banks in Ukraine.

Keywords : Islamic banking system, principles of Islamic banking, laws of the Sharia, "murabaha".

Актуальність теми. Необхідність дослідження даного питання полягає в тому, що на сьогодні ісламські банки широко відомі не лише на теренах країн мусульманського типу, але і в ряді країн Європи та США.

Така поширеність пояснюється збільшення кількості осіб, які сповідують іслам, поява заможного мусульманського населення, які проявляють інтерес до банківських послуг, що дозволені шаріатом. Тому у національних банків виникає потреба запровадження роздрібних банківських послуг, для ефективного функціонування на сучасному економічному ринку. Але на практиці виникає велика кількість перешкод, головною з яких залишається недостатня теоретична розробленість стосовно даного питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні, існує велика кількість поглядів науковців щодо даного питання, що значно різняться між собою. Зокрема, вивченням даного питання займалися такі дослідники, як: Л. А. Бондаренко, О. Галицька, О. А. Чугасєв та інші. Значний вклад у вивчення даної теми зробив професор С. Харон, який детально описує особливості діяльності ісламської банківської системи у своїй книзі «Ісламська фінансова та банківська система : Філософія, принципи та практика».

Мета даної роботи полягає в дослідженні етапів розвитку та становленні ісламського банкінгу в окремих державах світу; наданні характеристики основних принципів діяльності ісламських банків.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом поняття «ісламського банку» закріпилося в лексиці фінансистів багатьох розвинених країн світу. Ісламські банки є найважливішим елементом ісламської фінансової системи. Вони виконують ті ж функції, що і традиційні банки, тобто забезпечують роботу національної платіжної системи та виступають в якості фінансових посередників. Але суттєвою рисою, що відрізняє їх від традиційних є те, що ісламські банки здійснюють свої операції в межах шаріату, який не є сукупністю правових норм, а представляє собою звід певних принципів для вирішення тих чи інших ситуацій.

З історичної точки зору, еволюція ісламського банківської справи може бути поділена на три періоди :

- перший з яких починається з раннього періоду Ісламу, зародження в Мецці, і триває до правління халіфа Харун ар-Рашида. У цей період відбувається зародження банківських операцій, а саме зберігання грошових коштів та матеріальних цінностей на принципі довіри (вадіа);

- другий період бере початок з епохи халіфатів і до розпаду Османської імперії, характеризується він тим, що ісламська банківська діяльність в цей період не розвивалася, проте мусульманські юристи зробили значний вклад в теоретичне розроблення основних принципів, які є основою діяльності навіть сучасного ісламського банкінгу;

- третій період – це епоха сучасного ісламського банкінгу, відлік якого починається з моменту створення першого банку в 1963 році в Єгипті та триває донині [13, с. 51-54].

Нині в більшості ісламських країн діють ісламські банки. Але, природно, що історія зародження цих банків відрізняється. Тому доречно буде проаналізувати створення ісламських банків в окремо взятих країнах.

Особливої уваги заслуговують такі країни, як : Єгипет – це країна, де ісламські банки беруть свій початок; Судан – оскільки, ісламські банки з початку мали спеціальний режим, який внаслідок зміни уряду було знято; Туреччина – маючи світську конституцію, що не змішує політику і релігію; Іран і Пакистан, які повністю замінили свої банківські системи ісламською моделлю; Малайзія також розглядається як країна, залучена до створення ісламської банківської системи [13, с. 73-76].

Основа ідея роботи ісламського банку полягає в тому, що, оскільки, гроші – це не товар, то вони не можуть збільшуватися тільки через те, що були надані у вигляді позики. Фактично всі операції у фінансових установах, які працюють за

принципами шаріату, здійснюються на основі розподілу відповідальності та дольової участі обох сторін – тієї, яка бере позику, і тієї, яка надає позику. Тобто кредитор може розраховувати на отримання доходу тільки в тому випадку, якщо гроші, вкладені в економіку, створили реальну додану вартість. Нагорода банку або вкладника не є гарантованою, а є похідною від прибутку бізнесу. А це означає, що замість сплати традиційного відсотка, підприємець ділить отриманий прибуток з банком, а той, в свою чергу, з вкладником. Очевидно, що за такого стану речей, ісламські банки абсолютно зацікавлені в успішності справи боржника та одержанні ним прибутку, а тому обирають позичальників з максимальною ретельністю [14, с. 13-16].

Ісламські банки у своїй діяльності спираються на основні принципи мусульманської релігійної етики, що значно відрізняється від основ діяльності західної банківської системи. Їх робота заснована на зовсім іншій філософії, яка є чужою для середньостатистичного європейця чи американця. Виконуючи ті ж функції, вони функціонують абсолютно по-іншому.

Ісламські банки здійснюють свої операції в межах шаріату, який не є сукупністю правових норм, а представляє собою звід певних принципів для вирішення тих чи інших ситуацій. Ці норми ґрунтуються на тексті святого Корану. Вони покликані попередити всі способи незаконного збагачення та не допустити шахрайства у ділових угодах. З огляду на це ісламські вчені й розробили звід принципів, що визначають схему ісламської банківської справи [9, с. 20-21].

Основним принципом ісламської банківської системи є виключення зі всіх фінансових операцій позичкового відсотка, оскільки лихварство у всіх його проявах категорично заборонене Кораном. Таким чином, будь-які банківські інструменти, засновані на видачі або отриманні грошей в борг під відсотки, опиняються поза законами шаріату. Крім того, іслам забороняє будь-які угоди на умовах невизначеності (ф'ючерси, опціони, наприклад, купівля майбутнього врожаю або ще не видобутих корисних копалин), а також на фінансування деяких секторів економіки, заборонених релігією, таких, наприклад, як: гральний бізнес, виробництво свинини, алкогольної продукції та тютюну [8, с. 10-13].

Головною особливістю функціонування ісламської банківської системи є наявність специфічних типів банківських операцій. Наприклад, найбільш розповсюджене «ісламське кредитування» має назву «мурабаха»: кредит

виділяється під конкретну покупку, власником купленого товару є банк, поки клієнт не погасить всю позичену суму. Фактично, банк виступає торговим посередником — замість того, щоб брати відсоток з кредиту, він купує товар за одну ціну, а продає за іншу. Різниця залишається банку, як виручка з операції.

«Мудараба» – це приблизний аналог «депозиту». Вкладник довіряє свій капітал «мударібу», який використовує ці гроші в бізнесі. Прибуток ділиться між учасниками договору. Несе відповідальність за збитки інвестор, окрім випадків, коли збитки сталися через вину «розпорядника» коштів. Банк дає гроші, контролює їх використання, консультує та розподіляє прибутки і збитки [2, с. 2-9].

Досить цікавим за своїм змістом є такий вид операції як «мушарака» – він розглядається як той, що найбільш відповідає законам шаріату і відповідний природі і характеру діяльності ісламських банків. При «мушаракі» банк здійснює фінансування, не пов'язане із стягуванням певного відсотка, але бере участь в одержаному прибутку. Розподіл прибутку здійснюється таким чином: певна частка виділяється партнеру в оплату за його працю, управлінський досвід або іншу участь в операції або проекті, а частина, що залишилася, розподіляється між партнером і банком, що надав фінансування у співвідношенні, пропорційному внеску кожного учасника в сукупні витрати за проектом. При збитках втрати розподіляються пропорційно до участі у фінансуванні [13, с. 130-136].

«Іджар» – довгострокова оренда (аналог лізингової операції). В ісламській фінансовій системі виділяють боргові відсоткові платежі і «продажні» відсотки, останні виникають при використанні комерційного кредиту. Боргові процентні платежі нараховуються, коли кредитор погоджується надати позичальнику відтермінування в обмін на збільшення загальної суми боргу. Такі угоди і трансакції заборонені, якщо відсоток за кредит фіксований, тобто їхній розмір відомий заздалегідь [16, с. 47-51].

«Вадія» або «виконання довірчих функцій» - договір між власником майна і другою стороною, в якому власник майна дає згоду передати на зберігання і використання свої активи. Згідно з угодою «Вадія», власник майна призначає довірену особу, яка виступає зберігачем і гарантом його майна. В ісламській банківській системі «Вадія» є ощадним депозитом, який дозволяє клієнту зберігати свої гроші в банку, і тільки отримавши дозвіл власника депозиту, банк

може використовувати даний внесок на свій страх і ризик [14, с. 14]

Під терміном «Рахни» мається на увазі заставу чи заклад. «Рахни» – це банківський продукт, заснований на забезпеченні гарантії. Згідно з угодою, клієнт отримує кредит під заставу особистого майна. Особливістю даного виду закладного договору є те, що не відбувається переходу права власності на заставлене майно, тобто позичальник має право користуватися своїм закладеним майном протягом усього терміну договору. І лише при необхідності продажу заставленого майна, з метою покриття боргу, відбувається передача власності [5, с. 17-20].

Дані види банківських операцій є найбільш поширеними, але цей перелік може бути доповнений і іншими в залежності від особливостей діяльності учасників банківських відносин.

Також на практиці існує три види рахунків, які ісламські банки відкривають для клієнтів:

- перший тип – це поточний рахунок, умови якого практично не відрізняються від умов відкриття таких рахунків в західних банках, відсотки по ньому не виплачуються, клієнту гарантується повернення суми вкладу в будь-який момент;

- другий тип рахунку – ощадний, його власник не має права на участь в прибутках, проте адміністрація з метою залучення вкладників може на свій розсуд виплачувати їм премії залежно від прибутковості банку. Ощадний вклад не є терміновим, його номінальний розмір також гарантований. Кошти, залучені за ощадними вкладами, банк намагається вкладати в малоризикованих операції, як правило, у фінансування торгових угод;

- третій вид рахунку - інвестиційний. Його власник має право розділити з банком його прибуток або збитки за схемою «profit and loss sharing» (PLS). Вкладники отримують дохід за своїми вкладами, який, як правило, зіставимо з відсотком у звичайних банках. Однак дохід цей не гарантується, не гарантований і сам капітал, так як збитки банк компенсує за рахунок коштів на інвестиційних вкладах. У разі, якщо банк розпорядився коштами клієнта не цілком професійно, той у судовому порядку може зажадати компенсації [10, с. 47-49].

На сьогодні ісламські банки широко відомі не лише в мусульманських країнах, але і в ряді інших. Так, в останні десятиріччя і роки спостерігається все більш активний вихід ісламських банків та інших структур на ринки «не мусульманських» країн. Ісламські фінансові установи перестають бути регіональними і

поступово екстериторіально розповсюджують свої послуги.

На сьогодні налічується більше 300 ісламських фінансових інститутів у 75 країнах світу. Ключовими центрами ісламського банкінга є Іран (36%), Саудівська Аравія (16%), Малайзія (11%), Об'єднані Арабські Емірати (10%), Кувейт (8%), Бахрейн (6%), а також Катар, Великобританія, Турція та ін. (13%). Поряд з цим ісламський банкінг достатньо швидко поширюються в інші країни, зокрема Північної Африки (Судан, Єгипет, Йорданія та Сирія), Азіатського регіону (Індонезія, Гонконг, Сінгапур, Бангладеш, Пакистан, Японія, Китай), Західної Європи та Північної Америки (Франція, Німеччина, Італія, Швейцарія, США, Канада). Європейським лідером ісламського банкінга є Великобританія, де сукупні активи становлять \$300 млн. та 22 англійських банка пропонують фінансові продукти відповідно до законів Шаріату [11, с. 4-5].

Ісламські банки надають свої послуги також у США, при цьому, дехто з науковців говорить про те, що головним об'єктом все ж, є саме Сполучені Штати Америки, куди спрямовуються потоки капіталу з Близького Сходу через Великобританію та Люксембург [12, с. 10-11].

В країнах СНД перший ісламський банк було відкрито у 2000 р. у Росії – «Бадр-Форте Банк», що здійснював переважно фінансування торгівлі з країнами Азії та Африки (до призупинення дії банківської ліцензії у грудні 2006 р.). Серед банків інших країн СНД казахський «БТА Банк» до початку останньої кризи активно підтримував програми залучення ресурсів і фінансування з використанням ісламських інструментів, зокрема у липні 2007 р. було здійснено синдиковане запозичення на ринках Близького Сходу і Малайзії обсягом 250 млн. доларів [3].

Швидке поширення ісламського банкінгу на території пострадянських та європейських країн змусило науковців та практиків прорахувати можливості запровадження окремих видів банківських операцій і в Україні.

Перші дослідження в Україні щодо ісламської системи ведення бізнесу розпочалися у 2004 році. Такою перспективою відкриття в Україні ісламського банку розглядалося в Автономній Республіці Крим та південних областях, де проживає, за оцінками мусульманських лідерів, близько 2 млн. мусульман [6].

Тобто у АР Крим ісламський банкінг розвивається досить активно, і не лише з точки зору теорії. Правда, поки що у формі кредитної спілки. Одним із піонерів запровадження мусульманських законів економіки в Україні став

60-річний житель Сімферополя Юнус Аблямітов, у минулому професійний банкір, автор книги «Іслам і кредитні взаємини». У травні 2008 року, в самий розпал світової кризи, він разом з одностудентами заснував кредитний союз «Ля Ріба», діяльність якого ґрунтується на принципах шаріату з повним дотриманням чинного українського законодавства. У самій назві фінансової організації закладено головний принцип ісламського банкінгу: «Ля Ріба» дослівно перекладається з арабської мови як «немає відсотків» [4].

Визначною подією була заява Фортуна-банку, який у листопаді 2009 р. пообіцяв протягом року запровадити в Україні послуги, які відповідатимуть канонам ісламу. Зокрема планувалося надавати наступні чотири фінансових сервіси: рахунок на вимогу «Kard Hasan», депозит «Vadi'a Iad Damana», ощадні комірки «Vadi'a Iad Amana» і карти VISA «Al Aval» [15].

Проте для того, щоб ісламські банки інвестували в Україну, необхідно створити умови для ведення бізнесу за нормами шаріату, тобто провести гармонізацію законодавства, а саме для початку необхідно змінити деякі статті Закону України «Про банки і банківську діяльність» та максимально наблизити їх зміст до можливостей використання принципів ісламського банкінгу в Україні [1].

Крім того, на нинішній день в Україні немає жодного банку з іноземним капіталом, який би походив з ісламських країн.

Необхідність запровадження ісламського банкінгу в Україні знаходить і своє практичне вираження. Таким прикладом можна вважати електронну петицію про запровадження закону України «Про ісламський банк в Україні» та закону України «Про ісламську фінансову діяльність в Україні» відповідно. Суть даної петиції полягала в тому, що основні причини низького рівня співробітництва між Україною та країнами Мусульманського Світу (Північна Африка, Близький і Середній Схід, Азія) у фінансовій сфері й повна відсутність використання ісламського банкінгу/ісламських фінансів обумовлена :

1. відсутністю ісламського банку і нормативно-правової бази в Україні щодо використання ісламських фінансів. Врегулювання зазначених питань надають реальну гарантію щодо виплати процентів по інвестиційним вкладенням, використання безвідсоткового відсотку та інших ісламських механізмів, таких як, сукук, гарар, рібу, які успішно використовуються у Світі;

2. невирішеністю проблеми налагодження прямих банківських розрахунків, що змушує комерційні структури обох країн здійснювати розрахунки через треті країни, або із запровадженням різноманітних непрозорих схем. Зазначена ситуація створює умови для переведення частини фінансової діяльності комерційних структур обох країн у “тіньовий” сектор;

3. слабкою взаємною поінформованістю сторін [7].

Тому для вирішення даних питань необхідно прийняти запропоновані закони, але підтримки, на сьогодні, ця петиція не отримала. Проте, її оприлюднення свідчить про можливість використання деяких принципів діяльності ісламської банківської системи.

Але, до сьогодні, відсутні дослідження в Україні, які б дали змогу порівняти ісламську систему кредитування і традиційну, щоб знайти прийнятні ісламські фінансові інструменти для їх адаптації до потреб національної економіки.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити наступне. За своєю суттю ісламська банківська система є сукупністю методів, що дозволяє здійснювати економічну діяльність без порушення основних принципів, що прописані в Корані. Формування та становлення ісламського банкінгу особливе для кожної окремо взятої країни. Це пояснюється географічним положенням, історичним розвитком, а також політичним режимом, що панує в країні.

Значний вплив на діяльність ісламських банків та і взагалі всієї банківської системи становлять основні принципи, що мають своє релігійне закріплення. Це є тією особливістю, яка дає змогу вирізняти ісламські банки з-поміж інших. Їх послуги значно відрізняються від традиційних, але тим не менш вони зарекомендували себе своєю стабільністю. Ісламські фінансові інструменти порівняно з іншими є менш ризиковими, оскільки, банк завжди розділяє ризики з клієнтом.

Досить швидко поширення ісламського банкінгу пояснюється наявністю великої кількості населення, що сповідує іслам в тій чи іншій країні. В останні роки спостерігається збільшення кількості ісламських банків на території країн Європи, США та країн СНД, що у свою чергу свідчить про наявність попиту на послуги, що надають дані установи.

Щодо практики використання основних принципів діяльності ісламського банкінгу в Україні на сьогодні немає, але українські фінансисти зацікавлені шаріат-банкінгом з метою залучення в країну інвестицій з мусульманських країн.

Можливість запровадження ісламського банкінгу в Україні на сьогодні, можна розглядати лише теоретично, оскільки на практиці виникає велика кількість перешкод. Зокрема це стосується відмінностей у правовому регулюванні діяльності банківських систем.

Використана література :

1. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
2. Бахмутская А. А. Исламский банкинг / А. А. Бахмутская // Банковская система. – 2006. – № 6. – С. 2–9.
3. БТА Банк: Время новых возможностей [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.bta.kz>. – Название с экрана.
4. В Україні зростає зацікавленість ісламськими фінансовими установами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://islam.in.ua/ua/tochka-zoru/v-ukrayini-zrostaie-zacikavlenist-islamskimi-finansovimi-ustanovami>. – Назва з екрана.
5. Галицкая О. Как работают исламские банки [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://umma.ua/ru/article/article/Как_rabotayut_islamskie_banki/1626 – Название с экрана.
6. Держдепартамент США дав оцінку свободі релігій в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.risu.org.ua/resources> – Назва з екрана.
7. Забезпечити належне висвітлення ролі і місця ісламського банкінгу та ісламських фінансів в проєкті Закону «Про ісламський банк в Україні» та в проєкті Закону «Про ісламську фінансову діяльність в Україні» [Електронний ресурс] / Електронні петиції. – №22/025917-еп. – 01.07.2016. – Режим доступу : <https://petition.president.gov.ua/petition/25917> – Назва з екрана.

8. Ісламський банкінг : специфіка і перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.finance.ua/> – Назва з екрана.
9. Мирошник Е. Н. «Исламские банки» / Е. Н. Мирошник // Банковское дело. – 1999. – № 8. 1999. – С. 20-21.
10. Принципы функционирования банков в исламских странах [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kazedu.kz/referat/10085/3> – Название с экрана.
11. Семенова Е. Особенности и перспективы развития исламской банковской деятельности / Е. Семенова // БИКИ. – 2007. – № 13. – С. 4–5.
12. Снежко Е. Спасёт ли исламский банкинг финансовую систему? / Е. Снежко // Инвестгазета. – 2009. – № 10. – С. 10–11.
13. Харон С. Исламская финансовая и банковская система: Философия, принципы и практика : научное пособие / Харон С. ; Линова-Медиа. – Казань, 2012. – 536 с.
14. Чугаєв О. А. Ісламський банкінг та його фінансові інструменти в контексті концепції потенційної моделі фінансової системи / О. А. Чугаєв, А. В. Чередниченко // Економічний часопис – XXI. - № 3 – 4. – 2011. – с. 13 – 16.
15. Шариат-банкінг : українські банки пытаются привлечь мусульманских инвесторов [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://islam.com.ua/articles/actuality/reviews/509/> – Название с экрана.
16. Шевчук К. Банки піднебесним прикриттям : як воно там, і чи світить це нам? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.h.ua/story/6828/> – Назва з екрана.